

NOWOCZESNE TECHNOLOGIE W PROCESIE NAUCZANIA / UCZENIA SIĘ JĘZYKA OBCEGO – POMOC CZY PRZESZKODA?

Przemysław Józwikiewicz

Zakład Ukrainistyki, Instytut Filologii Słowiańskiej, Uniwersytet Wrocławski
e-mail: p.jozwikiewicz@slawistyka.uni.wroc.pl

Streszczenie. W artykule omówiono rolę i wpływ najnowszego sprzętu elektronicznego, jak też oprogramowania wykorzystywanego w komputerach czy smartfonach, na proces uczenia się języka obcego. Przedstawiono zarówno zagrożenia wynikające z nieumiejętnego stosowania najnowszych technologii, jak i korzyści, które student filologii może odnieść, posługując się zdobyczami techniki, odpowiednim oprogramowaniem czy Internetem.

Słowa kluczowe: język ukraiński, nowoczesne technologie, dydaktyka

Nowoczesne technologie, jeszcze dwie, trzy dekady temu dostępne jedynie naukowcom, wojsku czy urzędnikom państwowym, stały się codziennością i dziś wykorzystywane są powszechnie. W obecnych warunkach trudno wyobrazić sobie funkcjonowanie bez komputerów, smartfonów, tabletów, czytników multimedialnych czy nośników pamięci. Gadżetami, które niespełna kilka lat temu wydawały się szczytem techniki, posługują się bez większych problemów kilkuletnie dzieci. Postęp w tej dziedzinie nauki i techniki jest spektakularny, a każde kolejne targi elektroniczne niosą ze sobą dziesiątki rewolucyjnych rozwiązań oraz nowych urządzeń, które zwykle w ciągu kilkunastu miesięcy stają się stałym elementem naszego życia.

Z uwagi na to, że wszelkie nowinki technologiczne najszybciej trafiają do ludzi młodych, nie może dziwić, iż to właśnie m.in. wśród studentów uczelni wyższych znajdują one wierny krąg odbiorców. Wydaje się, że w wykorzystywaniu najnowszych technologii przodują studenci uczelni technicznych, jednak nie jest to regułą. Oczywiście nie należy tu zapominać, że opanowanie obsługi kolejnych urządzeń, elektronicznych gadżetów czy nowego oprogramowania niemal zawsze wiąże się z kwestią ich zakupu – nowości kosztują, tak więc zdolności w posługiwaniu się nowym sprzętem nie są tu jedynym wyznacznikiem ich posiadania, ważny jest także aspekt finansowy. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, iż tempo pojawiania się na rynku kolejnych produktów (a co za tym idzie szybkie „starzenie się” produktów z dziedziny IT) oraz niezwykle silna konkurencja wśród firm oferujących sprzęt elektroniczny są czynnikami, które w zasadzie gwarantują w miarę szybki spadek cenowy poszczególnych towarów. Niemalże znaczenie ma również możliwość ich nabywania za pośrednictwem Internetu. Wymienione tu uwarunkowania składają się na efekt końco-

wy, a więc cenę, która jak się okazuje wcale nie musi być wygórowana i nawet przysłowiowy „biedny żak” może dziś pozwolić sobie na zakup tabletu, najnowszego smartfona czy czytnika e-booków.

Te produkty prócz pełnienia oczywistych funkcji użytkowych czy posiadania wyraźnych walorów rozrywkowych spełniają szereg innych funkcji – jedną z nich jest wykorzystywanie ich do nauki języków obcych; to właśnie, a konkretnie dydaktyczne zastosowanie niektórych urządzeń i oprogramowania m.in. przez studentów ukrainistyki w Instytucie Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, postaram się omówić w niniejszym artykule.

Wielu studia filologiczne jeszcze kilka lat temu kojarzyły się nieodmiennie z godzinami spędzonymi w uniwersyteckich czytelniach, zapisywaniem niezliczonej ilości stron papieru czy wdychaniem kredowego miazgi. Dziś warunki te odchodzą powoli w przeszłość, stając się elementem etosu filologa zmagającego się z uniwersytecką tradycją i spuścizną wielu pokoleń uczonych. Postęp technologiczny, od którego uciec przecież nie sposób, stał się również udziałem kierunków humanistycznych, realizując się na dwóch biegunach – zarówno od strony oferenta, a więc uczelni, jak i klienta, czyli studentów.

Uczelnie oferują studentom szeroki dostęp do najnowszych technologii, co przejawia się w możliwości korzystania z pracowni komputerowych, bezprzewodowego Internetu, wykorzystywania najświeższych zdobyczy technologicznych w trakcie zajęć laboratoryjnych, uczestnictwa w projektach, w których stosowane są zaawansowane pod względem technicznym urządzenia i oprogramowanie itd.

Naturalnym biegiem rzeczy technologie informacyjne znalazły również zastosowanie w nauczaniu / uczeniu się języków obcych. Zagadnienie to dość dobrze opracowane np. w literaturze zachodniej [Ahmad i in. 1985, Jones i Fortescue 1987, Dudeney 2000, Sharma i Barrett 2007], w ostatnim czasie jest opisywane również na Ukrainie [Гапон 2000, Пометун і Пироженко 2003, Хоменко і Балалаєва 2005, Тимошук і in. 2010, Кузнецова і Мартинюк 2011, Рибалко]. Szczególnie warto zwrócić uwagę na pozycję *Інформаційні технології у навчанні іноземних мов* [Морська 2008]. Autorka na 255 stronach rzeczowo przedstawiła nie tylko sposoby wykorzystywania pewnych programów komputerowych w procesie nauczania / uczenia się języka obcego (MS Word, MS PowerPoint, Adobe Photoshop, Corel Draw, Sound Forge i in.), lecz także opisała historię rozwoju nauczania języków obcych przy użyciu środków IT (CALL¹), omówiła rolę Internetu w procesie nauczania języka obcego czy zaprezentowała sposoby konstruowania zajęć, podczas których uczniowie korzystają z komputerów. Dodatkowe informacje odnoszące się do poszczególnych zagadnień omawianych w książce znalazły się na dołączonej do niej płycie CD, natomiast każdy rozdział kończy wykaz wykorzystanej literatury (głównie autorów rosyjskich), pytania i zadania.

---

¹ CALL – ang. Computer – Assisted Language Learning.

Część z wymienionych programów, ale również i inne (np. OpenOffice Writer, OpenOffice Impress, odtwarzacze multimedialne, WinDjView i in.) są dość często wykorzystywane przez studentów filologii ukraińskiej Uniwersytetu Wrocławskiego (ale oczywiście nie tylko przez nich).

Należy jednak zadać pytanie, jaki wpływ na proces uczenia się mają najnowsze technologie i czy studenci potrafią korzystać z urządzeń IT we właściwy, sprzyjający nauce sposób. W dalszej części artykułu na konkretnych przykładach postaram się pokrótce omówić niektóre z elektronicznych „pomocy naukowych” (w tym pewne typy oprogramowania oraz aplikacje), którymi w procesie uczenia się języka ukraińskiego posługują się m.in. studenci naszej filologii.

HARDWARE

Sprzęt elektroniczny jest wykorzystywany do nauki języków obcych od kilkudziesięciu już lat. Lekcje na płytach analogowych czy taśmach magnetofonowych są dziś zastąpione przez pliki uruchamiane z komputerów, odtwarzaczy mp3/mp4 czy smartfonów. W kolejnych podpunktach omówię rolę, jaką urządzenia elektroniczne odgrywają w procesie poznawania i uczenia się języka obcego.

Komputery stacjonarne i przenośne

Komputery stacjonarne zaczęły być wykorzystywane przez polskich studentów na początku lat 90. (były to wówczas komputery IBM PC wyposażone w procesor Intel klasy x86, działające pod kontrolą systemów operacyjnych koncernu Microsoft – początkowo DOS, a później Windows), jednak szczytowy okres ich popularności przypada na koniec XX i pierwsze lata XXI wieku. Rozwój sektora informatycznego na całym świecie, a co zatem idzie spadek ceny poszczególnych podzespołów komputerowych, oraz pojawianie się coraz bardziej „przyjaznych” dla przeciętnego użytkownika systemów operacyjnych (Windows 95, Windows 98, Windows 2000, Windows XP) spowodowały, iż komputer (także jego peryferia: drukarki, skanery itd.) stał się urządzeniem powszechnie wykorzystywanym, również przez słuchaczy studiów filologicznych. Wraz z pojawieniem się pakietów biurowych (Microsoft Office, StarOffice, później OpenOffice) do lamusa odeszło np. odręczne czy maszynowe pisanie prac magisterskich, a komputer osobisty przekształcił się w podstawowe narzędzie pracy filologa.

Komputery przenośne, w Polsce zwyczajowo określane mianem laptopów czy notebooków, zyskały popularność w połowie pierwszej dekady obecnego stulecia, stając się narzędziem wykorzystywanym początkowo głównie przez ludzi młodych. Ich popularność wynika głównie z faktu, iż w pewnym momencie cena komputerów mobilnych spadła do poziomu jednostek stacjonarnych. Dziś parametry pracy laptopów niekiedy nawet przewyższają te osiągnięte przez komputery stacjonarne. Ich niewątpliwą przewagą jest duża mobilność – możli-

wość zabrania komputera np. na zajęcia, także możliwość komunikacji z wieloma urządzeniami zewnętrznymi, w tym opcja bezprzewodowego łączenia z Internetem, czy np. mały pobór prądu. Do miana komputerów przenośnych zaliczyć należy także netbooki (popyt na te urządzenia drastycznie spada) oraz tablety, których sprzedaż w Polsce systematycznie rośnie. Ciekawostką jest to, iż w styczniu 2013 r. sprzedano 88 tys. sztuk tych urządzeń, czyli o 16 tys. sztuk więcej niż notebooków². Przydatność komputerów przenośnych w procesie uczenia się jest bezsprzeczna, a wynika głównie z uwagi na funkcje znane z komputerów stacjonarnych, a także z faktu, że są one narzędziem wykorzystywanym na wiele różnych sposobów podczas samych zajęć.

Smartfony

Smartfony, czy raczej przenośne urządzenia telefoniczne, łączące w sobie po części funkcje zwykłych telefonów komórkowych oraz komputerów przenośnych pojawiły się na rynku elektroniki użytkowej już pod koniec lat 90., jednak prawdziwe triumfy zaczynają święcić dopiero obecnie. Niespełna pięć lat temu ich udział w rynku urządzeń mobilnych wynosił 3%³, podczas gdy dziś sięga już niemal 45%⁴. Z uwagi na ogromne możliwości (m.in. obsługę poczty elektronicznej, przeglądanie zasobów sieciowych, korzystanie z różnorodnych aplikacji) urządzenia tego typu z powodzeniem wykorzystywane są również w procesie uczenia się: do odczytywania i tworzenia dokumentów, odtwarzania plików multimedialnych, korzystania z aplikacji słownikowych, Internetu, komunikatorów itd.

Czytniki e-booków, odtwarzacze plików muzycznych

Trzecią grupę urządzeń elektronicznych, które są również przydatne w trakcie nauki języka obcego, stanowią czytniki książek elektronicznych oraz odtwarzacze mp3/mp4. Ich wykorzystanie w charakterze urządzeń wspomagających naukę języka jest oczywiste: pierwsze służą do wyświetlania oraz czytania książek elektronicznych, czasopism oraz innych dokumentów w formie cyfrowej (ich pamięć pozwala na przechowywanie setek tytułów, do których użytkownik ma dostęp prawie wszędzie; obsługują one pliki w formacie .txt, .html, .pdf, .rtf, .doc, .djvu, .jpg i wiele innych), niektóre modele zaś wyposażone są również w moduł Wi-Fi, co jeszcze bardziej poszerza zakres ich zastosowania, drugie z kolei mogą być wykorzystywane do odsłuchiwania tekstów w języku obcym (w tym przypadku ukraińskim) zapisanych w formie plików dźwiękowych, co znacząco wpływa na „osłuchanie się” z językiem, a zatem szybsze jego opanowanie.

² <http://www.notebookcheck.pl/Duzy-spadek-sprzedazy-laptopow-w-Polsce.88801.0.html> [dostęp 13.09.2013]

³ <http://prnews.pl/marketing-i-pr/aplikacja-mobilna-ceneo-na-samsung-bada-70089.html> [dostęp 13.09.2013]

⁴ <http://antyweb.pl/rynek-mobilny-w-polsce-raport-generation-mobile-2013/> [dostęp 13.09.2013]

SOFTWARE

Należy pamiętać, że sprzęt elektroniczny stanowi jedynie platformę, dzięki której możliwe jest korzystanie z bogactwa oprogramowania, które odpowiednio użyte może wydatnie wpłynąć na tempo, sposób, zakres, stopień oraz jakość opanowywania języka obcego. Wbrew pozorom może ono również wpływać negatywnie na proces uczenia się języka. O ile sam sprzęt elektroniczny jest swego rodzaju dobrodziejstwem, o tyle nieodpowiednio użyte oprogramowanie może przynieść niekiedy więcej szkody niżli pożytku. Omawiając poszczególne rodzaje programów, pokrótce postaram się przedstawić ich dobre strony oraz wskazać negatywy wynikające z ich niewłaściwego wykorzystywania.

Oprogramowanie biurowe

Pakiety biurowe, z których najczęściej używane są produkty Microsoftu (Microsoft Office w różnych wersjach) oraz Apache OpenOffice (OpenOffice w różnych wersjach), stanowią dziś podstawowe narzędzie studenta filologa wykorzystywane do tworzenia przede wszystkim dłuższych prac pisemnych (prac zaliczeniowych, referatów, prac licencjackich, magisterskich itd.). Poza niewątpliwymi zaletami, do których zaliczyć należy łatwość edycji tekstu, przejrzystość struktury dokumentu czy choćby oszczędność papieru, praca z pakietami biurowymi może nieść ze sobą pewne niebezpieczeństwa. Najważniejszym z nich, paradoksalnie, wydaje się być przede wszystkim opcja automatycznego poprawiania tekstu. Odpowiedni moduł odpowiedzialny za wyszukiwanie i poprawianie błędów ortograficznych i stylistycznych „usypia” poniekąd czujność piszącego i może doprowadzić do sytuacji, w której nawet nie zajrzy on do słownika ortograficznego, by sprawdzić poprawność wprowadzanych informacji. Jest to zjawisko o tyle niepokojące, że, jak się okazuje, niektórzy studenci nawet starszych roczników mają kłopoty z korzystaniem ze słowników. Minusem używania edytorów tekstów jest również niejako „zwolnienie” studenta z konieczności systematycznego ćwiczenia się w piśmie odręcznym, co jest bardzo istotnym elementem w procesie nauki języka, zwłaszcza ukraińskiego, który ma przecież odmienną grafię.

Przeglądarki plików obrazów (.pdf, .djvu)

Pliki tekstowe udostępniane w Internecie (artykuły, opracowania, referaty, niekiedy nawet całe książki) funkcjonują najczęściej w postaci zabezpieczonych, niemożliwych do edycji dokumentów. Najbardziej popularnym formatem są pliki .pdf, .djvu oraz pliki zdjęciowe, np. .jpg. O ile do odczytu tych ostatnich wystarczy jakakolwiek przeglądarka obrazów dołączona do systemu operacyjnego komputera, o tyle pliki .pdf, .djvu wymagają odrębnego oprogramowania. Aby zatem móc korzystać z plików .pdf należy zainstalować któryś z wielu programów zdolnych do „współpracy” z nimi, np. Adobe Reader, Sumatra PDF,

Foxit Reader, ABBYY FineReader i in. Zyskujące coraz większą popularność ze względu na bardzo efektywną metodę kompresji pliki w formacie .djvu można przeglądać za pomocą programów WinDjView czy FileViewPro. Każdy z wymienionych czytników oferuje całą gamę różnorodnych funkcji przydatnych podczas pracy z tekstem. Przeglądarki obrazów są bez wątpienia przydatnymi aplikacjami, z których korzysta mnóstwo studentów, zapoznając się z dokumentami umieszczanymi w sieci. Dzięki nim znacznie skraca się czas dostępu do poszczególnych publikacji, gdyż dostępne są one w wersji elektronicznej. Niebezpieczeństwem swego rodzaju może być całkowite uzależnienie od zasobów sieciowych i niechęć studentów do odwiedzania czyteln i bibliotek.

Translatory tekstów

Translatory, zwane powszechnie „tłumaczami” są typem oprogramowania, którego zadaniem jest tłumaczenie tekstów w językach naturalnych. Translatory działają w oparciu o różne algorytmy tłumaczenia automatycznego. Należy pamiętać, że pomimo ciągłego ulepszania sposobów działania translatorów wyraźnie ustępują one tłumaczeniom dokonywanym przez człowieka. Tymczasem, jak pokazuje praktyka, studenci nagminnie posługują się programami tłumaczącymi, nierzadko nawet nie sprawdzając efektu końcowego! Rezultaty takich działań z jednej strony są komiczne (mam tu na myśli karkołomne niekiedy konstrukcje, nierzadko zupełnie odbiegające od treści oryginału), z drugiej – tragiczne, gdyż działania takie po pierwsze ukazują stosunek studenta do wykonywanych zadań, jego niedojrzałość, po drugie – zwykle kończą się wpisaniem oceny niedostatecznej. Translatory same w sobie nie są niczym złym i przy właściwym z nich korzystaniu mogą przynosić, i przynoszą, mnóstwo korzyści, jednakże należy umiejętnie się nimi posługiwać. Z racji swego zaawansowania programy tego typu są dość drogie, a w przypadku języka ukraińskiego w zasadzie niedostępne (np. translatory polskich firm Kompas czy Techland nie obsługują języka ukraińskiego, a bardzo zaawansowany Trados jest wykorzystywany głównie przez firmy zatrudniające tłumaczy), dlatego też studenci posługują się najczęściej tłumaczami dostępnymi w Internecie, chociażby aplikacją Google Translator Toolkit.

Słowniki elektroniczne

Bardzo często mamy dziś do czynienia z sytuacją, gdy słowniki w postaci klasycznej książki są przez studentów ignorowane, a ich miejsce zajmują słowniki elektroniczne. W dobie niemal powszechnego dostępu do Internetu, miniaturyzacji urządzeń mogących obsługiwać aplikacje, których zadaniem jest tłumaczenie pojedynczych wyrazów czy całych tekstów, nie może dziwić fakt, iż młodzi filolodzy coraz chętniej posługują się słownikami elektronicznymi. Pierwsze słowniki elektroniczne, które weszły do powszechnego użytku, instalowane były z płyt CD, w takiej zresztą postaci są sprzedawane do dziś np. słowniki ABBYY Lingvo x5. Minusem tego sposobu instalowania i użytkowa-

nia aplikacji jest konieczność posiadania napędu dysków, dlatego też słowniki uruchamiane z nośników optycznych mają rację bytu raczej na komputerach stacjonarnych i laptopach. Aplikacje ściągane bezpośrednio z Internetu w postaci plików .exe mogą być natomiast instalowane także w tabletach czy smartfonach. Pracują zarówno pod systemami operacyjnymi Microsoftu, jak i pod Androidem czy iOS. Są coraz częściej wykorzystywane podczas zajęć, wydawnie skracając czas na poszukiwanie znaczenia konkretnego wyrazu. W zależności od producenta czy wersji różnią się ilością modułów, zawartością i liczbą haseł, czasem dostępem itd.

Prócz aplikacji słownikowych za pomocą wspomnianych urządzeń przeglądać można zeskanowane klasyczne słowniki papierowe. Z uwagi na dużą liczbę skanowanych stron, a co za tym idzie ogromne ilości danych, słowniki te najczęściej występują w postaci plików .djvu. Plusem korzystania z takiej formy pomocy jest szybki i szeroki dostęp do różnego typu słowników, minusem – odchodzenie od klasycznych sposobów pracy filologicznej.

Oprogramowanie multimedialne

Ostatnim typem oprogramowania, które chciałbym tu omówić, są programy multimedialne umożliwiające zarówno odtwarzanie plików dźwiękowych, jak i plików wideo. Trzeba podkreślić, że ich liczba oraz funkcjonalność w ostatnich latach znacznie wzrosły. Przyczyn tego zjawiska upatrywać należy przede wszystkim w zwiększeniu liczby urządzeń, które mogą przekazywać dźwięk i obraz na żywo w jakości HD. Odtwarzacze multimedialne stanowiące integralną część systemów operacyjnych, a także odtwarzacze producentów zewnętrznych oferują odbiorcy możliwość odsłuchiwania plików dźwiękowych, oglądania plików wideo, również, co ważne, w trybie online. Z całej palety tego typu oprogramowania wymienić można aplikacje, takie jak: AllPlayer, Bestplayer, foobar2000, jetAudio, QuickTime, RealPlayer, Songbird, SubEdit Player, Windows Media Player, Winamp i wiele innych. Ich rola w procesie uczenia się języka jest nie do przecenienia. Nie można zapomnieć rzecz jasna o platformie YouTube, dzięki której zarówno pliki audio, jak i wideo dostępne są nie tylko na komputerach, ale również w urządzeniach mobilnych, za sprawą zainstalowania w nich odpowiednich aplikacji.

Jeszcze kilkanaście lat temu zajęcia laboratoryjne dla filologów odbywać się mogły jedynie w specjalnie dostosowanych do tego celu pomieszczeniach, dziś laboratorium językowe w postaci odtwarzacza mp3/mp4 czy smartfona mieści się w dłoni. Dzięki sprzętowi tego typu można słuchać programów radiowych z niemal całego świata, ćwiczyć wymowę, osłuchiwać się z językiem obcym poprzez odsłuchiwanie nagranych wypowiedzi, lekcji, muzyki itd. Wydaje się, że studenci nie w pełni wykorzystują możliwości sprzętu i oprogramowania, którymi dysponują, choć trzeba przyznać, iż powoli się to zmienia.

INTERNET

Globalną sieć komputerową porównać można do supermarketu, w którym każdy znajdzie coś dla siebie. Dzięki danym zgromadzonym na setkach tysięcy serwerów dostęp do najróżniejszych informacji z całego globu trwa ułamki sekund. Przejrzenie aktualnej gazety wydawanej na drugim końcu świata czy zapoznanie się z zasobami księgarni oddalonych o tysiące kilometrów nie stanowi dziś już żadnego problemu. Internet jest swego rodzaju biblioteką, do której „wejść” może każdy, niezależnie od miejsca, w którym się znajduje. Dla studentów kierunków filologicznych, nawet najbardziej niszowych, to stały i aktualny dostęp do prasy, bibliotek, wydarzeń kulturalnych, plików audio i wideo, stron poświęconych nawet najbardziej oryginalnym zagadnieniom. Jednak, podobnie jak w przypadku oprogramowania, tylko właściwe i rozsądne używanie oferowanych zasobów przyczynić się może do pogłębienia wiedzy filologicznej studenta oraz podniesienia jego kompetencji językowych.

Strony internetowe

Strony WWW oferują studentom filologii nie tylko nieograniczoną ilość informacji w dziedzinie, którą studiują, ale również możliwości o wiele szersze. Przegląd aktualnej prasy, wykorzystywanie wyszukiwarek internetowych, odwiedziny na popularnych portalach czy korzystanie z zasobów serwisu YouTube stały się dla wielu już niemal normą. Dostęp do wymienionych zasobów jest dla młodzieży czymś oczywistym; niekiedy młodzi ludzie nie zdają sobie sprawy z faktu, iż jeszcze 15 lat temu przeczytanie ukraińskiej gazety codziennej, kupno książki, kasety czy filmu, uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych wiązało się nieodmiennie z podróżą na Ukrainę. Dziś problem ten w zasadzie nie istnieje, bowiem wszystko to oferuje Internet. O ile te i wiele innych faktów zaliczyć można do pozytywów wynikających z posiadania dostępu do sieci, o tyle istnieje wiele zjawisk, które wpływają destrukcyjnie na młodych ukrainistów, a przez to są niezwykle niepokojące – wystarczy przytoczyć tu np. bezkrytyczne korzystanie z informacji dostępnych w Internecie, kopiowanie dostępnych informacji czy nawet gotowych prac, nieumiejętne wykorzystywanie internetowych translatorów tekstu czy w niektórych przypadkach wręcz niezrozumiałą niechęć do wyjazdów na Ukrainę (bo „wszystko, czego potrzebuję, znajdę w necie”) itd.

Problemem dość istotnym dla studentów filologii ukraińskiej jest także fakt, iż ukraińskie zasoby sieciowe w dużym stopniu uzależnione są od języka rosyjskiego, co znacznie ogranicza możliwości ich pełniejszego wykorzystania.

Komunikacja

Fenomenem ostatnich lat stały się ogólnoświatowe serwisy społecznościowe, z których jak dotąd największe triumfy święci amerykański Facebook. Dzięki zamieszczanym na poszczególnych profilach informacjom znacznie po-

szerza się wiedza na temat otaczającego nas świata. Informacje o mających się odbyć imprezach kulturalnych, akcjach, zamieszczanie ciekawych linków to jedynie ułamek całego ruchu sieciowego w obrębie tego portalu. Jedną z możliwości oferowanych przez serwis, bodaj czy nie najważniejszą z dydaktycznego punktu widzenia, jest opcja komunikowania się z osobami z całego świata. W tym celu, tzn. do wymiany myśli pomiędzy minimum dwiema osobami za pośrednictwem Internetu, jego użytkownicy wykorzystują jeszcze inne środki. Do najbardziej dynamicznych kanałów komunikacji należy niewątpliwie porozumiewanie się z wykorzystaniem komunikatorów oraz czatów, a więc typ konwersacyjny [Grzenia 2007] komunikacji internetowej. Na dalszym miejscu należałoby umieścić korespondencję mailową, wreszcie fora oraz blogi, czyli typ korespondencyjny.

W ukraińskiej przestrzeni wirtualnej do celów komunikacji „doraźnej” od wielu już lat wykorzystywane są w zasadzie dwa typy komunikatorów – ICQ oraz Skype. W obu w bardzo prosty sposób można dokonać zmiany języka interfejsu na jeden z wielu oferowanych, w tym język ukraiński, co niewątpliwie ułatwia korzystanie z nich tym Ukraińcom, którzy w wykorzystywanym oprogramowaniu preferują swój język ojczysty.

Medium w pewnym sensie podobnym w działaniu do komunikatorów jest czat. Komunikacja pomiędzy dwiema osobami (czat prywatny) lub większą ich liczbą (czat publiczny) odbywa się za pośrednictwem specjalnych kanałów tematycznych (pokojów). Czat jako sposób komunikowania się sam w sobie dostępny jest na specjalnie do tego celu przeznaczonych stronach, jest to także jedna z opcji wymienionych wyżej komunikatorów, niejednokrotnie także czat oferowany jest np. przez portale informacyjne⁵.

Platformą o wiele częściej wykorzystywaną do celów wymiany informacji na konkretne tematy, na której (w przeciwieństwie do prywatnych i zamkniętych kanałów komunikacyjnych, takich jak komunikatory) osoba postronna może śledzić nie tylko stan konwersacji, ale również wziąć w niej aktywny udział, są fora internetowe. Ich liczba z każdym rokiem wzrasta, co warunkowane jest wieloma czynnikami. Nieodłącznym elementem wielu witryn służącym do wymiany myśli są również blogi, czyli współczesne pamiętniki, dzienniki sieciowe.

Z kolei poczta elektroniczna, podobnie jak blogi, stanowi usługę proponowaną przez wiele portali internetowych (Webmail – poczta dostępna przy wykorzystaniu przeglądarki WWW). Wśród portali ukraińskojęzycznych prym wiodą witryny ukr.net⁶ oraz i.ua⁷. Ukraińscy internauci częściej wykorzystują jednak do tego celu serwisy obce, np. anglojęzyczne Yahoo!⁸ czy Google⁹, jak również rosyjskojęzyczne Яndex¹⁰ bądź Mail.ru¹¹.

⁵ Zob. np. <http://tereveni.org/shoutbox/> [dostęp 09.03.2012].

⁶ <http://freemail.ukr.net/> [dostęp 26.03.2012]

⁷ <http://www.i.ua/> [dostęp 26.03.2012]

⁸ Ukraińska wersja logowania: https://login.yahoo.com/config/login_verify2?.intl=ua&.src=ym [dostęp 26.03.2012]

O wiele wygodniejszym sposobem korzystania z zasobów poczty elektronicznej jest używanie specjalnie do tego celu stworzonych programów pocztowych – zwykle oprogramowania firm Microsoft¹², Netscape¹³, Opera Software¹⁴ oraz RitLabs¹⁵.

Wszystkie wymienione sposoby komunikacji stanowią dla osób uczących się języka ukraińskiego okazję do nawiązywania szerokich i jakże różnorodnych kontaktów z nosicielami języka, który przecież studiują. Zawarcie znajomości z ukraińskimi rówieśnikami na Skype czy korespondencja z ulubionym pisarzem nie stanowi dziś większego problemu, a korzyści wynikające z takich „ćwiczeń” językowych mogą być i są ogromne.

Zalety i niebezpieczeństwa wynikające z wykorzystywania do nauki języka nowoczesnych technologii są znaczne. Postęp w sferze IT i telekomunikacji, którego jesteśmy świadkami, sprawia, że dotychczasowe sposoby komunikowania się i zdobywania informacji powoli odchodzą w przeszłość. Korzyści związane z globalizacją, nieograniczony dostęp do informacji, łatwość w nawiązywaniu kontaktów powodują, iż nauka języka stała się dziś bardziej atrakcyjna i łatwiejsza niż np. dwie dekady temu. Problemem, nad którym warto się jednak zastanowić, jest to, czy dzisiejszy student potrafi docenić dostępne możliwości i czy umiejętnie oraz właściwie będzie z nich korzystał. Rozstrzygnięcie tej kwestii uzależnione jest tylko od nich samych, a opiera się na najbardziej elementarnych zasadach: pracowitości, uczciwości czy zaangażowaniu.

PIŚMIENNICTWO

- Ahmad K., Corbett G.G., Rogers M., Sussex R., 1985. *Computers, language learning and language teaching*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Dudeny G., 2000. *The Internet and the language classroom*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Grzenia J., 2007. *Komunikacja językowa w Internecie*. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa, 43–45.
- Jones C., Fortescue S., 1987. *Using computers in the language classroom*, Longman, Harlow.
- Sharma P., Barrett B., 2007. *Blended learning. Using technology in and beyond the language classroom*, Macmillan, Oxford.
- Гапон Ю.А., 2000. *Застосування комп'ютерної техніки на етапі введення нового матеріалу у системі інтенсивного навчання іноземних мов*, „Іноземні мови” № 2, 26–28.

⁹ Ukraińska wersja logowania:

<https://accounts.google.com/ServiceLogin?service=mail&passive=true&rm=false&continue=https%3A%2F%2Fmail.google.com%2Fmail%2F%3Ftab%3Dwm&scc=1&ltmpl=default&ltmplcache=2&hl=uk> [dostęp 26.03.2012]

¹⁰ <http://mail.yandex.ru/> [dostęp 26.03.2012]

¹¹ <http://www.mail.ru/> [dostęp 26.03.2012]

¹² <http://office.microsoft.com/uk-ua/outlook/> [dostęp 26.03.2012]

¹³ <https://www.mozilla.org/uk/thunderbird/features/> [dostęp 26.03.2012]

¹⁴ <http://help.opera.com/Linux/11.00/uk/mail.html> [dostęp 26.03.2012]

¹⁵ <http://help.yandex.ua/mail/?id=1114197> [dostęp 26.03.2012]

- Кузнецова О.М.. *Використання комп'ютерних технологій на заняттях з іноземної мови*, http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/Pedagogica/5_96146.doc.htm [dostęp 12.09.2013].
- Мартинюк А.П., 2011. *Сучасні технології у вивченні іноземної мови*. „Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво” № 4, 85–88.
- Морська Л., 2008. *Інформаційні технології у навчанні іноземних мов*, Астон, Тернопіль.
- Пометун О., Пироженко Л., 2003. *Інтерактивні технології навчання*, „Відкритий урок: розробки, технології, досвід” № 3–4, 19–32.
- Рибалко Т.В. *Використання комп'ютерних технологій при вивченні іноземних мов*, <http://intkonf.org/ribalko-tv-vikoristannya-kompyuternih-tehnologiy-pri-vivchenni-inozemnih-mov/> [dostęp 12.09.2013].
- Тимошук Н.М., Дакалюк О.О., Гарник А.А., 2010. *Інформаційні технології у навчанні іноземній мові студентів-аграріїв*, „Вісник Національного технічного університету України <<Київський політехнічний інститут>>” № 1, 192–195.
- Хоменко Л.О., Балалаєва О.Ю., 2005. *Досвід розробки методів дистанційного навчання іноземних мов у НАУ*, „Наукові доповіді НАУ” № 1, 258–270.

USING MODERN TECHNOLOGY IN THE PROCESS OF TEACHING / LEARNING A FOREIGN LANGUAGE – A SUPPORT OR AN OBSTACLE?

Summary. The article discusses the role and influence of the latest electronic devices and software used in computers or smartphones on the process of learning a foreign language. It also presents risks arising from the incorrect use of the latest technology, and benefits that the student of philology can refer using technical achievements, the right software and the Internet.

Key words: the Ukrainian language, modern technologies, teaching